

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 75 | 22-28 Kasım 2021

28 Kasım: Derneğimizin üye ve gönüllüleri, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü vesilesiyle Belçika'da Mirabal Belçika platformu tarafından gerçekleştirilen bir ulusal etkinliğe iştirak etti. Bu kapsamda Brüksel'de düzenlenen gösteri yürüyüşü, Türkiye'de her gün kadınları tehdit eden erkek şiddetinin yanı sıra devlet şiddetine ilişkin farkındalık oluşturmak için önemli bir fırsat teşkil etti. Katılımcılar bu vesileyle, söz konusu şiddetin sembolleşen kurbanlarının hikayelerini anlattı ve Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesinin cinsiyet bazlı şiddetle mücadele bakımından önemli bir gerileme olduğuna dikkat çekti.

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 363 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir [görüş belgesinde](#) söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

23 Kasım: İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, bir meclis oturumu vesilesiyle, 15 Temmuz darbe girişiminin ardından Türk makamlarının Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle toplam 391,587 kişiyi gözaltına aldığını ve 99,962 kişiyi tutukladığını [açıkladı](#).

26 Kasım: Nadir görülen bir kanser türüyle mücadele eden Ayşe Özdoğan, serbest bırakılmasını tavsiye eden

hastane raporlarına rağmen 56 gün cezaevinde tutulmasının ardından nihayet [serbest bırakıldı](#).

26 Kasım: İstanbul'da bir mahkeme, iş insanı ve sivil toplum lideri Osman Kavala'nın tutukluluğunun devamına [karar verdi](#). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin serbest bırakılması yönündeki kararına rağmen Kavala dört yıldan uzun bir süredir Türk makamları tarafından cezaevinde tutuluyor. Uluslararası Af Örgütü Avrupa Direktörü Nils Muižnieks, bir [açık mektup](#) yayınlamaya kararını uygulamayan Türkiye'ye karşı Avrupa Konseyi üye devletleri tarafından ihlal prosedürü başlatılması çağrısında bulundu.

26 Kasım: Muhalefet partilerinden birinin kurucu üyesi olan Metin Gürcan, "siyasi casusluk" suçlamasıyla [gözaltına alındı](#).

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç'tan](#) bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

22 Kasım: Diyarbakır'da bir mahkeme, Kürt gazeteci Nurcan Yalçın'ı, bir kadın derneğindeki üyeliği nedeniyle terörizm suçlamasıyla 3 yıl 7 ay 22 gün hapis cezasına [mahkum etti](#).

24 Kasım: İstanbul, Ankara, Çanakkale ve Mersin'de polis, hükümetin ekonomi politikalarını protesto etmek

amacıyla düzenlenen gösterilere müdahale ederek en az 91 kişiyi [gözaltına aldı](#).

24 Kasım: Tunceli Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca [yasakladı](#).

24 Kasım: İstanbul'da bir mahkeme, Ağustos 2018'deki bir gösteri eylemine yönelik orantısız polis şiddetinden sorumlu memurlar hakkında suç duyurusunda bulunma başvurusunu [reddetti](#).

25 Kasım: Kocaeli'de savcılar, bir grup kadın hakları aktivisti hakkında, Afganistan'daki Taliban'ı protesto ettikleri bir gösteri sırasında yere başörtüsü attıkları gerekçesiyle [soruşturma başlattı](#).

25 Kasım: İstanbul'da polis, erkek şiddetini protesto için eylem düzenleyen yüzlerce kadına biber gazı ile [müdahale etti](#).

27 Kasım: Şırnak'ta jandarma güçleri, yerel bir elektrik dağıtım şirketine karşı düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek bir kişiyi [gözaltına aldı](#).

28 Kasım: Ankara'da polis, hükümetin ekonomi politikalarını protesto etmek için düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek 24 kişiyi [gözaltına aldı](#).

28 Kasım: Hakkari Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca [yasakladı](#).

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

22 Kasım: Diyarbakır'da bir mahkeme, Kürt gazeteci Nurcan Yalçın'ı, bir kadın derneğindeki üyeliği nedeniyle terörizm suçlamasıyla 3 yıl 7 ay 22 gün hapis cezasına [mahkum etti](#).

23 Kasım: İstanbul'da bir mahkeme, iktidar partisini ilgilendiren belediye borcu iddialarına ilişkin üç habere [erişim engeli](#) getirdi.

23 Kasım: Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF), bir [açıklama](#) yayımlayarak, Washington Post yazarı Cemal Kaşıkçı'nın İstanbul'daki Suudi Arabistan konsolosluğunda katledilmesine ilişkin dava üzerindeki siyasi etkiyi eleştirdi.

24 Kasım: Van'da polis, bir videoda bir muhalefet siyasetçisiyle konuşurken Türkiye'nin güneydoğusundan

Kürdistan ismiyle bahseden Hacı Tunç isminde bir esnafı [gözaltına aldı](#).

24 Kasım: Emniyet Genel Müdürlüğü, Türk lirasında yaşanan değer kaybına ilişkin yorumları nedeniyle 271 sosyal medya hesabının kullanıcıları hakkında soruşturma başlatıldığını [açıkladı](#).

24 Kasım: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, hükümetin halktan toplanan yardımlarla ilgili finansal şeffaflık göstermediğini iddia eden bir sunucunun sözleri nedeniyle bir radyo istasyonuna [para cezası](#) verdi.

24 Kasım: Mezopotamya haber ajansı muhabiri Emrullah Acar, bir haber kaynağıyla telefonda yaptığı görüşme nedeniyle gözaltına alınmasından altı gün sonra [serbest bırakıldı](#).

25 Kasım: Ankara'da bir mahkeme, gazeteci Fatih Gönül'ü yargılandığı davada [beraat ettirdi](#). Gönül, olağanüstü hal döneminde KHK ile kapatılan Dicle Haber Ajansı'ndaki çalışmaları nedeniyle terörizm suçlamasıyla yargılanmıştı.

26 Kasım: Hakkari'de bir mahkeme, eski HDP milletvekili Leyla Güven'i, Suriye'nin Afrin vilayetine yönelik Türk askeri hareketine ilişkin eleştirel ifadeleri nedeniyle, terörizm propagandası yapmak suçlamasıyla 5 yıl hapis cezasına [mahkum etti](#).

26 Kasım: Adana'da polis, sosyal medyada terörizm propagandası yaptıkları gerekçesiyle 17 kişiyi [gözaltına aldı](#).

23 Kasım: Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF), bir [açıklama](#) yayımlayarak, Washington Post yazarı Cemal Kaşıkçı'nın İstanbul'daki Suudi Arabistan konsolosluğunda katledilmesine ilişkin dava üzerindeki siyasi etkiyi eleştirdi.

28 Kasım: Ankara'da polis, bir protesto eylemini takip eden gazeteci Öznur Değer'i [gözaltına aldı](#).

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

26 Kasım: İstanbul'da bir mahkeme, iş insanı ve sivil toplum lideri Osman Kavala'nın tutukluluğunun devamına [karar verdi](#). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin serbest bırakılması yönündeki kararına rağmen Kavala dört yıldan uzun bir süredir Türk makamları tarafından cezaevinde tutuluyor. Uluslararası Af Örgütü Avrupa Direktörü Nils Muižnieks, bir [açık](#)

[mektup](#) yayınlarak AIHM kararını uygulamayan Türkiye'ye karşı Avrupa Konseyi üye devletleri tarafından ihlal prosedürü başlatılması çağrısında bulundu.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

23 Kasım: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Türkiye'de 15 Temmuz darbesinin ardından 400'den fazla hakim ve savcının tutuklanmasının hukuka aykırı olduğunu [hükmetti](#).

23 Kasım: Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF), bir [açıklama](#) yayımlayarak, Washington Post yazarı Cemal Kaşıkçı'nın İstanbul'daki Suudi Arabistan konsolosluğunda katledilmesine ilişkin dava üzerindeki siyasi etkiyi eleştirdi.

25 Kasım: Birleşik Krallık'ta yerleşik Statewatch adlı STK tarafından yayımlanan bir [raporda](#), Türkiye'de Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu gerekçesiyle silahlı kuvvetlerden uzaklaştırılan 13,000'den fazla askeri personelin fişlenmesinde kullanılan Fetömetre adlı algoritmaya ilişkin hususlar belgelendi.

26 Kasım: Anayasa Mahkemesi, bir vatandaşın bireysel başvurusuna ilişkin olarak verdiği hak ihlali kararının yerel mahkeme tarafından uygulanmaması üzerine, konuya ilişkin ikinci bir hak ihlali kararı [yayımladı](#).

KÜRT AZINLIK

22 Kasım: Diyarbakır'da bir mahkeme, Kürt gazeteci Nurcan Yalçın'ı, bir kadın derneğindeki üyeliği nedeniyle terörizm suçlamasıyla 3 yıl 7 ay 22 gün hapis cezasına [mahkum etti](#).

24 Kasım: Van'da polis, bir videoda bir muhalefet siyasetçisiyle konuşurken Türkiye'nin güneydoğusundan Kürdistan ismiyle bahseden Hacı Tunç isminde bir esnafı [gözetim altına aldı](#).

24 Kasım: Mezopotamya haber ajansı muhabiri Emrullah Acar, bir haber kaynağıyla telefonda yaptığı görüşme nedeniyle gözetim altına alınmasından altı gün sonra [serbest bırakıldı](#).

25 Kasım: Van'da polis, adli kontrol kapsamında imza vermeye giden HDP gençlik yapılanması üyesi Çetin Temel'e işkence ve kötü muamelede [bulundu](#).

25 Kasım: Ankara'da bir mahkeme, gazeteci Fatih Gönül'ü yargılandığı davada [beraat ettirdi](#). Gönül,

olağanüstü hal döneminde KHK ile kapatılan Dicle Haber Ajansı'ndaki çalışmalarını nedeniyle terörizm suçlamasıyla yargılanmıştı.

26 Kasım: Hakkari'de bir mahkeme, eski HDP milletvekili Leyla Güven'i, Suriye'nin Afrin vilayetine yönelik Türk askeri harekatinin ilişkin eleştirel ifadeleri nedeniyle, terörizm propagandası yapmak suçlamasıyla 5 yıl hapis cezasına [mahkum etti](#).

26 Kasım: Batman, Kars, Kocaeli ve Manisa'da polis, HDP üyesi ve yöneticisi 25 kişiyi terörizm suçlamasıyla [gözetim altına aldı](#).

26 Kasım: Batman'da polis, HDP üyesi ve yöneticisi dört kişiyi [gözetim altına aldı](#).

26 Kasım: Kars'ta polis, eski HDP yöneticisi Ayhan Gezici'yi [gözetim altına aldı](#).

CEZAEVİ KOŞULLARI

24 Kasım: Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, İstanbul'daki bir cezaevinde ısıtma sistemlerinin soğuk havalara rağmen çalışmadığını [duyurdu](#).

24 Kasım: Adana'da bir cezaevi yönetimi, cezaevinde maruz kaldıkları hak ihlallerini protesto etmek için açlık grevine giden 52 mahkum hakkında disiplin soruşturması [başlattı](#).

25 Kasım: Batman'da bir cezaevi, mahkum Gülgeş Tatlı'yı çıplak aramaya [maruz bıraktı](#). Gülgeş ayrıca tedavi ve ilaç haklarından mahrum bırakıldı.

25 Kasım: Adalet Bakanı Abdülhamit Gül, cezaevlerinde Mart 2020'de getirilen açık görüş yasağının yakında kaldırılacağını [duyurdu](#). Gül'ün açıklaması, başka alanlarda benzer koronavirüs tedbirlerinin kaldırılmış olmasına rağmen cezaevlerinde söz konusu uygulamanın devam ettirilmesine yönelik son dönemde görülen yaygın eleştirilerin ardından geldi.

27 Kasım: Adana'da bir cezaevi yönetimi, ağız içi arama dayatmasını kabul etmeyen mahkumların hastane sevklerini [yapmadı](#).

28 Kasım: Medyada yer alan haberler, Bangin Mohamed adlı bir hasta mahkumun Hatay'daki bir cezaevinde 12 Kasım günü hayatını kaybettiğini [ortaya çıkardı](#). Vilayetteki insan hakları avukatları, Mohamed'e

ilaçlarının verilmmediğini ve tedavi imkanı tanınmadığını duyurdu.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

23 Kasım: Bolu Belediye Meclisi, vilayet içerisinde yabancı uyrukluların evlenme işlemlerini orantısız şekilde pahalı hâle getiren ayrımcı bir düzenlemeyi [kabul etti](#).

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

23 Kasım: Türk istihbaratı tarafından Kırgızistan'dan Türkiye'ye kaçırılan Türk-Kırgız eğitimci [Orhan İnandı](#), çıkarıldığı ilk mahkeme duruşmasında gözaltındayken işkenceye uğradığını açıkladı.

24 Kasım: İzmir'de polis, araç park etme tartışmasına girdiği iki kişiye fiziksel saldırıda [bulundu](#).

24 Kasım: Medyada yer alan haberler, 17 Kasım günü Şırnak'ta terörizm suçlamasıyla gözaltına alınan üç kişinin gözaltındayken işkence ve kötü muameleyle maruz bırakıldığını [ortaya çıkardı](#).

25 Kasım: Van'da polis, adli kontrol kapsamında imza vermeye giden HDP gençlik yapılanması üyesi Çetin Temel'e işkence ve kötü muamelede [bulundu](#).

27 Kasım: İstanbul'daki bir cezaevinde gardiyanlar, bir yakınını ziyarete gelen bir kişiye fiziksel saldırıda [bulundu](#). Cezaevi yönetimi mahkuma ve yakınına açık görüş yasağı getirdi.

27 Kasım: Ağrı belediye başkanı Savcı Sayan ve yanındaki koruma ekibi bir inşaat alanında işçilere fiziksel saldırıda [bulundu](#).

28 Kasım: Batman'da polis memurları, gazeteci Dilbirin Turgut'un evine yönelik bir baskın sırasında evde bulunan çocuklara fiziksel ve sözlü saldırıda [bulundu](#).

28 Kasım: Kahramanmaraş'taki bir cezaevinde gardiyanlar mahkumlara fiziksel şiddet [uyguladı](#).

28 Kasım: Ankara'da polis, bir protesto eylemi sırasında gözaltına alınan 25 kişiye kötü muamelede [bulundu](#).

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE VE HAK İHLALLERİ

23 Kasım: Türk istihbaratı tarafından Kırgızistan'dan Türkiye'ye kaçırılan Türk-Kırgız eğitimci [Orhan İnandı](#), çıkarıldığı ilk mahkeme duruşmasında gözaltındayken işkenceye uğradığını açıkladı.

KADIN HAKLARI

25 Kasım: Bianet haber sitesi tarafından Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü vesilesiyle yayımlanan [istatistiklere](#) göre, 1 Ocak-23 Kasım 2021 tarihleri arasında Türkiye'de en az 285 kadın erkekler tarafından öldürüldü ve en az 711 kadın erkek şiddetine uğradı. Bir diğer raporda, 1997 yılından bu yana toplam 793 kadının gözaltında cinsel taciz ve tecavüz şikayetiyle hukuki destek talebinde bulunduğu [belgelendi](#). Gazetecilikteki Kadınlar için Koalisyon (CFWIJ) tarafından yayımlanan bir diğer [raporda](#), Türkiye'nin kadın gazetecilere yönelik şiddet olaylarında dünyadaki tüm ülkeleri geride bıraktığı ortaya çıkarıldı.

25 Kasım: Kocaeli'de savcılar, bir grup kadın hakları aktivisti hakkında, Afganistan'daki Taliban'ı protesto ettikleri bir gösteri sırasında yere başörtüsü attıkları gerekçesiyle [soruşturma başlattı](#).

25 Kasım: İstanbul'da polis, erkek şiddetini protesto için eylem düzenleyen yüzlerce kadına biber gazı ile [müdahale etti](#).